

זמני כניסת ויציאת השבת לפי אופק ירושלים ומעלה אדומים:

הדלקת נרות 17:06
צאת השבת 18:19
ר"ת 18:49

שיר ליום השבת

הרב מבריסק מתפלל היה במשך השנה במנין פרטי, אך בימים הנוראים התפלל בבית הכנסת. בבריסק התגוררו מתחפפים למיניהם, שהיו קרובים לתנועת ההשכלה ונגועים בה. בעיצומו של ראש השנה, נהיה לרב חושך בעיניים - על הבימה עמד החזן עם הקופליק הגבוה, עם פרפר בחולצה, ועל ידו חבורה שלימה, 'מקהלה', שחלקם אינם שומרי תורה ומצוות. בראש השנה - קונצרט?!

הרב נתן את קולו בקריאת תגר ובהוראה: "לרדת!"
למקהלה' היה כבוד לרב העיר, וכיון ששמעו את קולו של הרב "לרדת!" ברחו וירדו מהבימה. שניים מהגבאים קמו ממקומותיהם, בזעם: "חוצפה! את הכסף אתם מקבלים מאתנו, או מהרב?! אנחנו אומרים לכם: לעלות!", עלו בחזרה.
הרב ראה זאת, קרא שוב בקול: "לרדת!", הם שמעו וירדו; הגבאים בחוצפתם העלו אותם. הסיפור חזר על עצמו למעלה מעשר פעמים, הרב אומר "לרדת", והגבאים מכריזים "לעלות". עולים ויורדים, כמו מלאכים. מלאכי חבלה עולים ויורדים...
עד שהרב מבריסק חשב לעצמו: יותר אינני יכול, אסור לי להוסיף יותר מחמת סכנה לבריאותי, וממילא אני פטור. אמנם יש לי כח לפעם אחת נוספת, ולאחריה אשתוק, כי עשיתי מה שביכולתי. קרא שוב: "לרדת!". באותו רגע התחילו קולות צעקה רמות מעזרת הנשים: "מחוצפים! גבאים! הרב הוא הקובע!" התלקחה מהומה רבה, והמקהלה התבטלה.
אמר הרב מבריסק: "כך רצו מן השמים. שאני אעשה עד גבול היכולת שלי".

"יוקם משה את המשכן" - הכתוב מציין שמשה הוא שהקים, כיון שעשה מה שהיה יכול. רבי חנינא ראה את בני עירו מעלים זבחים לירושלים. הוא היה עני מרוד, לא היתה לו פרוטה לקרבן. אין לי, אבל אני רוצה להביא! מה עשה?
זה לשון המדרש, פלאי פלאים:

פעם אחת ראה אנשי עירו מעלים עולות ושלמים, אמר: 'כולם מעלים שלמים לירושלים ואני איני מעלה כלום, מה אעשה?' מיד יצא למדברה של עירו בחורבה של עירו ומצא שם אבן אחת, יצא וסרקה וסתתה וכרכמה, אמר: 'הרי עלי להעלותה לירושלים'.

ביקש לשכור לו פועלים, אמר להם: "מעלים לי אתם את האבן הזאת לירושלים?", אמרו לו "תן לנו שכרנו מאה זהובים". אמר להם: "וכי מנין לי מאה זהובים או חמישים לתת לכם?", מיד הלכו. מיד זימן לו הקב"ה חמישה מלאכים בדמות בני אדם, אמרו לו: "רבי, תן לנו חמישה סלעים ואנו מעלים אבנך לירושלים, ובלבד שתתן ירך עמנו". נתן ידו עמהם ונמצאו עומדין בירושלים. ביקש ליתן להם שכרם ולא מצאן.

בא המעשה ללשכת הגזית, אמרו לו: "דומה רבינו שמלאכי השרת העלו לך את האבן לירושלים". מיד נתן לחכמים אותו שכר שהשכיר את המלאכים.

הוא התחיל עם סיתות באבן. מה יהיה אחרי הסיתות? לא יודע, אני מתחיל.
הוא ודאי לא יכול לקחת אבן בכזה משקל לירושלים. הוא פונה לסבלים, אבל הם ביקשו כסף רב "אם היה לי חמישים זוזים לתת לכם הייתי כבר מביא קרבן ולא אבן...". מה לעשות? ניסה בכל זאת להגביה, להתאמץ, עד... שהגיעו חמישה מלאכי השרת. הם ביקשו גרושים לעומת הסבלים "אבל יש לנו תנאי! שאתה גם תעזור..."

רבי חנינא הניח את היד, ו... הם בירושלים.
לא מובן, באים כבר מלאכים, וכי הם צריכים את העזרה שלו?
לא. רק שהם כאילו אמרו לו: "נכון, איך יכול לסחוב לדרך, אבל הרי לסייע אתה כן יכול, אז בבקשה תתאמץ עוד, תעשה את כל מה שאתה יכול, ואז כאשר עשית ככל שביכולתך מתחילת הסיתות עד אחיזה באבן - מיד אתה עם כולם בירושלים".

כי אם אדם עושה מה שהוא יכול - הוא זוכה לסייעתא דשמיא למעלה מדרך הטבע.

לאחר קום המדינה הגיעו עולים חדשים מארצות שונות. לא היתה אפשרות כספית להחזיק אותם במוסדות של שומרי תורה ומצוות, כולם היו דלים ורשעים. המדינה שילבה את הילדים בכח ובכפייה עם ילדים חילוניים לחלוטין.

סיפר **הרב לורנץ**: "באתי לחזון איש' זצ"ל, ושאלתי והתאוננתי באזניו: 'מה אנחנו עושים? מגיעים מאות ילדים, ולפי הכמות, גם אם ראשי המדינה יתנו לנו להציל אותם מידיהם, היכן נכניס אותם? אין אפשרות לאכלס מאות ילדים',
ה'חזון איש' ענה במשפט יסודי אחד: "תעשה אתה מה שאתה יכול!"
לא מבקשים ממך מאה ילדים, ודאי לא מאתיים. גם לא עשרים. עשרה ילדים אתה יכול להציל? ילד אחד אתה יכול להציל? - תעשה! עשה מה שביכולתך, לא יותר מכך!
אם אדם באמת עושה מה שיכול, מגיעה סיעתא דשמיא מיוחדת.
אל תחשוב מה אני יכול, מי אני. אם תעשה הכל מצדך תקבל סיעתא דשמיא. וגם שכר. (יחי ראובן)

מאורה של הפרשה

"הוקם המשכן... וייקם משה את המשכן"

מדוע היה משה בצער על שלא בנה את המשכן? הוא הרי היה האחראי והמנהל של הבניה כולה, בלעדיו אין כלום, עד כדי כך ש"מסר נפשו על המשכן" במסירות נפש כפשוטה, עד מסירת כל הכוחות.

מה כואב לו, ומדוע הוא מצר?
התשובה לכך: "אבל בידיים שלי, בעשר אצבעותי, לא זכיתי ליצור משהו במשכן!"
זה מה שכאב למשה רבנו ע"ה. הוא רצה שהגוף שלו עצמו והידיים עצמן יבנו את המשכן.
ניחמו הקב"ה ואמר: תגיע השעה שיהיה צורך להקים את המשכן, ואף אחד לא יוכל להקימו, רק אתה תקים. הגיע הרגע הגדול -

אמר משה לקב"ה: אינני יכול להקימו. לא היה שייך להגביה ולהרימו בידי אדם, כל קרש עשר אמה גובהו. אמר לו הקב"ה: אתה רק תתפוס, והוא יקום מעצמו. כדברי רש"י בפרשתנו:

"... שלא היה יכול להקימו שום אדם מחמת כובד הקרשים, שאין כח באדם לזקופן, ומשה העמידו.

אמר משה להקב"ה: 'איך אפשר הקמתו על ידי אדם?' אמר לו: 'עסוק אתה בידך נראה כמקימו, והוא נזקף וקם מאליו', וזהו שנאמר 'הוקם המשכן, הוקם מאליו'. אם כן מה הולך פה---

בתחילה כתוב 'ויהי בחודש הראשון... הוקם המשכן'. ואחר כך נאמר 'ויקם משה את המשכן'.

'הוקם' או 'ויקם משה'?!
אלא שזהו הכלל המיוחד בענייני עבודת ה':

בשמים נחשב למשה רבנו שהוא הקים את המשכן. כיון שעשה כל מה שהוא יכול כדי להקימו - נפסק עליו בשמים לנצח נצחים: 'ויקם משה את המשכן'.

כי אם אדם עושה מה שהוא יכול - יש סיעתא דשמיא למעלה מן הטבע, והוא מצליח באופן פלאי!
זאת, ועוד -

גם לאחר שמצליח האדם להתקדם, ולא בכוחו, אלא בכח הסיעתא דשמיא - עדיין נחשב לו הדבר כאילו עשה הוא הכל, ומקבל על כך את מלא השכר! (יחי ראובן)

נקודה למחשבה

אמרו חכמים: 'כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה, כך משנכנס אדר מרבין בשמחה'.

אמר רב פפא: 'איש ישראל שיש לו דין עם נוכרי ישתמש מלדון עמהם בערכאותיהם בחודש אב שמזלו רעוע וימציא עצמו בחודש אדר שמזלו בריא - לפי שמן השמים מגלגלין זכות ליום זכאי, ושופעין שמחה לחודש שמח'.

ואין חודש שמח כחודש אדר, שרבתה בו ברכה שהיא סמויה מן העין, ואין עיניהם הרעות של שונאי ישראל יכולות לשלוט בברכה זו.

ברכת שבת שלום וחודש שמח!
עריכה: משפחת שמעיה
לע"נ אבינו הר"ר אילן סבב בן סניורה ז"ל
להקדשות ולתרומות 054-8403899

נא לשמור על קדושת הגיליון. אסור לקרוא בזמן התפילה וקריאת התורה.

הצלחה ברו"ה: יזמת העלון נעה שלו וב"ב. מש' כהן, מש' רענן, מש' אזולאי. **זוג הגון:** חביבה אביבה בת קמינה מונט **רפ"ש:** נעה רבקה בת שרה, תהילה בת שונמית, מלכה בת רבקה, תהילה בת יעל, מלכה בת רבקה. אפרת ביתיה בת צביה **לע"נ:** הגר"ע יוסף בן גורגיה זצ"ל, אליהו ז"ל בן אסנת תחי', נאגי' בן נעימה ז"ל, מרדכי בן ביסקא ז"ל, יוסף בן רחל ז"ל דינאל בן אסתר ז"ל, ששון בן מסעודה ז"ל, חלומה בת מרים ז"ל, סניורה בת מתוקה ז"ל, מתוקה בת סלחה ז"ל

⊗ הצד בעל חיים, תופסו ומונע חרות בכל דרך, בין הצד בידו או בכלי או במלכודת או בכלי צייד, חייב משום צד.

⊗ מי שאינו ניצוד במינו, כגון זבובים, פטור מהתורה אבל אסור מדרבנן.

לכן, הרוצה להשליך את האשפה לתוך פח מרכזי ברחוב, ומסתפק אם יש זבובים בפנים, מותר לכסות את הפח לאחר השלכת האשפה, ומעיקר הדין מותר אפילו אם ברור לו שיש זבובים. וראוי להחמיר על ידי השארת פתח קטן ליציאתם.

ואם יש בתוכו דבורים, אסור לכסותו, משום שיש סוברים שהם נצודים במינם.

⊗ הדג דג מהמים חייב משום צד, ויש סוברים משום נטילת נשמה.

⊗ אם נכנס לביתו בעל חיים, אסור לסגור את כל הפתחים, אלא חייב להשאיר פתח יציאה לאותו בעל חי.

⊗ אם ציפור נכנסה לבית: אסור לסגור את החלון, שהרי הוא צד. ובזמן הקור או שיש לו צער אחר, מותר לסגור אם אין כוונתו לצוד אלא כוונתו רק להגן מהקור.

ואם נכנס לבית עוף ששייך בו צידה, כגון: תוכי, שניתן לתופסו, אסור לסגור את החלון.

⊗ אם דבורה נכנסה לבית: אם בני הבית רגישים לעקיצתה, אפשר לצוד אותה.

ואם אינם רגישים ואין עקיצתה יכולה להזיק להם, אסור לצודה.

⊗ חיות מחמד הגדלות בבית ונשמעות לאדונן, כגון חתול או כלב, מותר לסגור את פתח הבית ואין בזה משום צד.

אבל בבעל חיים מרדן - אסור.

⊗ תרנגולים, אם אינן נשמעים לאדונם, אסור לסגור עליהם את דלת הלול.

⊗ המגדל בעלי חיים, אשר מזונם היחיד הוא אכילת רמשים חיים, ואם לא ייתן לפניהם לאכול יש כאן צער בעלי חיים, מותר להאכילם בשבת מאלו.

ואם יוכל, ישתדל להכין להם מלפני שבת מזון חלופי, כגון רמשים מתים.

⊗ מותר להניח מלכודת עכברים בבית מערב שבת, אפילו שילכדו בשבת. אבל בשבת אסור, ודינה מוקצה ככלי שמלאכתו לאיסור. לכן אם נלכד בה בעל חי אסור להסירו משם עד מוצאי שבת. ואם הוא מאוס - מותר.

והגר"ע יוסף מתיר להניח מלכודת בשבת.

⊗ יתוש או פרעוש, הנמצא על גוף האדם ועלול לעוקצו: מותר להסירו או לנער מעל גופו, ואסור להורגו בשום פנים ואופן, כי דין הורג יתוש כדין הורג גמל.

⊗ נחש או עקרב, שבהכשתם עלולים להמית: מותר לצודם ואף להורגם בשבת, ומותר לחפש אחריהם כדי להורגם.

וכשאינם מזיקין, אלא שבהקשתם נגרם כאב, מותר ללכדם, אבל אסור להורגם אלא בדרך הילוך.

ואם הם רצים אחרי האדם, מותר להורגם.

המשנה במסכת סנהדרין אומרת: "הגונב את הקוטה - קנאים פוגעים בו". 'קוטה' הוא כלי שרת שנמצא בבית המקדש. כהן שגנב כלי שרת מהמקדש "קנאים פוגעים בו". הגמרא מבארת שאחיו הכהנים אינם מביאים אותו לבית דין שיפסוק את דינו, אלא הם בעצמם מוציאים אותו מחוץ לעזרה ופוצעים את מוחו בגזירין.

הנה על פי ההלכה גנב אינו חייב מיתה, גם אם פשע וגנב מכלי המקדש. "קנאים פוגעים בו" היא הלכה ואין מורין כן!

אם אחיו הכהנים היו מביאים אותו לבית דין - בית הדין לא היה מורה להם להפציץ את מוחו בגזירין. אלא שהם יכולים לעשות לו כך על דעת עצמם, מתוך קנאה לד' יתברך!

נשאלת השאלה: אם באמת על פי דין אין הוא חייב מיתה, מדוע יכולים הקנאים להמית אותו? התשובה לכך היא: הפשע של אדם כזה, שמסוגל לגנוב כלי שרת מתוך בית המקדש, ממקום השראת שכניה, הוא כל כך מתועב ונבזה - עד כדי כך שיש היתר לקנאים לפגוע בו! ולתוספת באור: ידוע שגנב משלם תשלומי כפל; לעומתו גדלן לא משלם כפל. מדוע? כי חטאו של הגנב מתועב יותר מחטאו של הגדלן! הגדלן, שבא לאור יום ומצמיד אקדה לרקתו של אדם ואומר לו "או את הכסף או כדור בראש" אינו מפחד לא מהקב"ה ולא מבשר ודם; לעומתו הגנב מפחד לבוא לאור היום, כי הוא ירא שבני אדם יתפסוהו, לכן הוא בא באישון לילה. אדם כזה מתועב יותר, שהרי הוא מפחד רק מבשר ודם ולא מהקב"ה הרואה מעשיו גם באישון לילה. לפיכך עונשו של הגנב חמור יותר מן הגדלן. כיוצא בזה, כהן שהיה לגנוב מבית ד', ממקום ששכינה שרויה בו - מעשהו חמור שבעתיים! על כן יכולים קנאים לפגוע בו ולהמיתו. מצתה נוכל להבין עד כמה חטאו ליצני הדור כלפי משה רבינו: הם העזו לומר שמשה רבינו גנב! ולא "סתם גנב" אלא העז לגנוב מכסף שנאסף למלאכת המשכן! הוא גנב ממקום הקודש, בבחינת "גונב את הקוטה!" יש להם "הוכחות" לטענתם... יש להם "הסברים" לשיטתם... הם טוענים כי אלו "עובדות בשטח". הרי "לא יתכן" שמשה התעשר מדבר אחר, אין מציאות שמשה לא גנב... או! ליצנים! אפיקורסים שפלים!

כיצד מהינים אתם להטיל על משה, נאמן ביתו של הקב"ה, פשע שכזה? יש לכם קושיות? תמיהות? תשארו עם הקושיות שלכם! ואל "תתרצו" תרוץ שכזה... מי שמעז לתרץ תרוץ שכזה - לא זו בלבד שהוא משתייך לכת הליצנים אלא גם לכת האפיקורסים! כתוב **ברבנו יונה** שאמנם באופן כללי החיוב לדון כל אדם לכף זכות הוא ממידת חסידות, אבל כאשר רואים אדם צדיק שעושה משהו שנראה, לכאורה, לא טוב - ישנו חיוב לדון אותו לזכות, ואין זו רק מידת חסידות.

כלפי צדיק לא די בכך שאומרים "אולי הסיבה למעשה היתה כזאת... או אולי כזאת"... כלפי צדיק יש לומר בוודאות גמורה שעשה דבר טוב!

אלא מאי, אני לא כל כך מבין? יש לי עליו קושיה? הבעיה היא בי! ההבנה שלי לוקה בחסר! כנראה שלא ידועות לי כל העובדות לאשורן.

זו בדיוק אותה התביעה כלפי אותם ליצנים, אפיקורסים.

הרב קרלינשטיין זצ"ל סיפר מעשה משעשע על "הווי דן את כל האדם לכף זכות": אדמו"ר ידוע עשה חתונה בחו"ל לאחד מילדיו. באותו ערב באולם הסמוך ערך אחד ממקורבי האדמו"ר גם הוא חתונה לאחד מילדיו, והיות ורק קיר אחד הפריד בין שני האולמות, החליט האדמו"ר לקפוץ לאולם הסמוך ולאחל למקורבו ברכת "מזל טוב". כשהבחין אותו מקורב באדמו"ר שבא לשמחתו הוא רץ לקראתו ואמר לו: "אף אחד לא קרא לך!" האדמו"ר איחל לו "מזל טוב" ושב לחתונתו... האנשים שעמדו מסביב רתחו מזעם על אותו מקורב. האדמו"ר בכבודו ובעצמו עזב את שמחתו האישית והגיע לשמחתו כדי לברכו, והוא מעז להחציף פניו ולומר לאדמו"ר "אף אחד לא קרא לך"...

בסופו של דבר החליטו שלא להשבית את שמחתו ולא "לטפל" בו, בפרט לנוכח העובדה שהיה זה תמוה מאוד בעיניהם שכך ידבר אותו מקורב אל האדמו"ר, ומסתמא יש דברים בגו ויש לבררם. הם החליטו לפנות אל האדמו"ר בעצמו ולשאול אותו לפשר הדברים... האדמו"ר שמע את דבריהם ופרץ בצחוק רם.

"בכל יום", כך סיפר, "מקבל אני טלפונים מאנשים רבים. כל אחד מספר על צרותיו, כל אחד מבקש את בקשותיו. והנה היום, ביום חתונת בני, לא רציתי שבאמצע החתונה יטרידו אותי אנשים, הרי לא כולם יודעים שהיום הוא יום שמחת לבי. לכן נתתי את הטלפון שלי למקורבי, שהסכים לענות, גם ביום שמחתו, לאנשים הפונים אלי ולשאול למבוקשם... כשהגעתי לאחל לו ברכת 'מזל טוב' הרגיע אותי ואמר לי 'אף אחד לא קרא לך', כלומר, לא היתה עבורך אף שיחת טלפון! כך יכולתי לשוב לשמחתי ברוגע..."

(למשפט שאמר באידיש יש שתי משמעויות: גם 'אף אחד לא קרא לכם' וגם 'אף אחד לא התקשר אליכם').

ישמע חכם ויוסיף לקח.

חובה לדון לזכות כל אחד מישראל.

על אחת כמה וכמה שחיוב הוא לדון לכף זכות תלמידי חכמים ישרי דרך ויראי א-לוקים!

מסופר, שהגאון הצדיק מארי רצון בן עמרם מנגמי צ"ל, הרב הראשי בשרעב, מתלמידיו של אהרון הכהן היה - אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה. פעם הבחין שאחד המתפללים אינו בא לתפילה. ביום הראשון חשב: אולי מקרה הוא. ביום השני, תמה. ביום השלישי אמר לנפשו: "המקרה לא יתמיד - אולי חולה הוא. אלך לבקרו". מצוות ביקור חולים מן היום השלישי היא, משהוחזק החולי. הלך לביתו ומצאו מסב בסעודה ואוכל בתאבון רב, שהעיד על בריאות שופעת... ראה האיש את הרב הנערץ, ונחרד. קם ברדת מלוא קומתו. גער בו הרב: "למה הפסקת לאכול? הייתכן לעזוב את השכינה הקדושה ולפנות לבשר ודם?!" נבוך הלה: "מה ענינה של שכינה לכאן?! בסך הכל סירב בשר!" נענה הרב בנועם שיחו: "מה לך תמה, הלא מקרא מפורש הוא - 'ויחזו את האלוקים, ויאכלו וישתו'. ביאורו: מתי וכיצד יוכל האדם להתבונן בגדלות הבורא שהוא תקיף בעל היכולת ובעל הכוחות כולם, היאך ועל ידי מה יוכל להכיר בגדלו וטובו שמלאים עולם? בשעה שהוא אוכל ושותה! כי אז נוכח הוא בגדלותו של הבורא מחד גיסא, בהתבוננו כיצד זן הוא את העולם כולו בטובו בחן בחסד וברחמים, מקרני ראמים ועד ביצי כינים, פותח את ידו ומשביע לכל חי רצון - ומאיך גיסא נוכח הוא בשפלות עצמו ובאפסותו לנוכח גדלות הבורא וחסדו. שהרי עין בעין רואה הוא שכל חייו תלויים בקדירת מזון וקנקן משקה, והיאך יתגאה?!" ואז, בעודו חש באפסותו, מכיר הוא בחסדי הבורא עליו שהמציא לו את מזונותיו והתקין לו את מאכלו, ונתן בריאות איתנה וכח עיכול מורכב כל כך להפיק מן המזון את הכח והחיות.

ומובן שהכרה זו מחייבת את האדם להשתמש בכח שניתן לו לעבוד את הבורא יתברך כיכולתו, בקיום מצוותיו, בתורה ובתפילה - ואם כבר הזכרנו תפילה, אספר לך כי אתמול שמעתי בבית הכנסת בת קול ממרום הקוראת ותמהה: "מדוע באתי ואין איש, קראתי ואין עונה" - שמא הכוונה אליך, שנפקד מקומך בבית הכנסת?!

חשוב אתה כל כך בעיני הבורא יתברך עד שהוא שואל עליך ומתעניין בשלומך?!" צדיק נשגב וקדוש עליון היה הרב הנערץ, וראוי לשמוע בת קול מן השמים. אך גם אם לא שמעה, לא בדה חלילה עניינה מלבנו, אלא שידע שאמנם ניסרה השאלה בחללו של עולם. כי גמרא ערוכה היא: "אמר רבי יצחק, כל הרגיל לבוא לבית הכנסת ולא בא יום אחד, הקב"ה משאיל בו - לומר מדוע לא בא?" נבוך האיש והצטדק שטליתו בלתה ובוש להופיע בה לתפילה. והרב תמה: "וכי משום כך ציערת לשכינה?!" אשלח לך עוד היום טלית חדשה, ותבוא לתפילה!"

הנה כי כן, כך ירד הרב, הרועה הנאמן, אל בני עדתו לשאול בשלומם ולהדריכם בדרכי נועם ונתיבות שלום. ובדרך אגב שמענו ביאור נפלא על פסוק בפרשתנו: "ויחזו את האלוקים, ויאכלו וישתו". אך פירוש זה, לא די ביופיו ומקוריותו. מחייב הוא ליישמו ולהפיק ליקחו. מחייב הוא להודות על האוכל בברכת המזון מתוך כוונת הלב והמיית הרגש. להודות על החסד שבמזון, להכיר עליו טובה.

ולהבין שבכח שניתן בנו ובבריאות שהושפעה לנו עלינו לעבוד את הבורא יתברך, לקיים מצוותיו ולהתקרב אליו - ואז נהיה ראויים לתוספת שפע, עד אין קץ! (מנהגשבו)

"שלושה כתרים הם", אמרו חז"ל, "כתר תורה, כתר כהונה וכתר מלכות". מה עניינם של כתרים אלו? בשעת מתן תורה ירדו שישים ריבוא מלאכי שרת וקשרו לכל אחד מישראל שני כתרים, אחד כנגד "נעשה" ואחד כנגד "נשמע". ובחטא העגל באו מלאכים ופירקום. היכן נשמע כזאת, ש"קושרים" כתר ו"מפרקים" אותו? הכתוב אומר: "תשית לראשו עטרת פז". וכן אמרו, שבעולם הבא הצדיקים יושבים, ועטרותיהם בראשיהם, ונהנים מזיו השכינה. באלו עטרות מדובר?

בספר "ארון הברית" כתב, שהמדובר בכתרים רוחניים, קרני אורה מופלאים, וסיפר את הסיפור הבא: בעיר איזמיר היתה צדקת אחת ישישה ושמה שרה, שהיתה מחזרת על משענתה על פתחי נדיבים, אוספת תרומות ומחלקת אותן לנצרכים ולנזקקים. הכל הכירו את האלמנה הצדקת, והעניקו לה ביד נדיבה. יום אחד פגע בה נוכרי מתושבי המקום. ביקש להתקלס בה, ועשה עצמו כמבקש לתת לה נדבה. עצרה, ופשטה ידה. מיד חן, הרים חופן אבני חצץ ונתן בידה. לא כעסה, אף חייכה, ואמרה לו: "נתת לי אבנים כצדקה - והריני מברכת אותך שכאשר תפשוט אתה יד, יתנו לך היהודים מעות ולא אבנים". חוורו פניו, וקיללה. אבל היא אמרה בנועם: "יכולה הייתי להשיב בקללה, אבל הואיל ועתיד אתה להיות ליהודי צדיק, הריני מבליגה..."

חרק שיניו, והמשיך בדרכו. מאותו יום שלטה מארה בעסקיו והלכו הלוך וחסור, עד שכעבור חמש שנים איבד כל הונו ונאלץ לחזור על הפתחים לבקש אוכל להחיות נפשו. בני עמו קפצו ידם, ויום חמישי אחד מצא המון עניים יהודים משתרכים בתור ארוך. שאל לפשר דבר, ואמרו לו שגבאי הצדקה מחלק לעניים מצרכי שבת ביד נדיבה. תמה ועמד בתור. הגיע אל הגבאי וביקש לחם להחיות נפשו. אמר לו הגבאי: "איני רשאי לתת מקצבת העניים, אבל אתן לך מכיס..." שב העני לביתו וערך חשבון נפשו: אם זה היחס של היהודים לענייהם, לעומת הניכור של בני עמו לאביוניהם - כדאי להתגייר. בא לפני הרב, וביקשו שיאות להכניסו תחת כנפי השכינה. סירב הרב, כי היה דבר אסור באיסור חמור בחוקי המדינה. בתוך כך נכנסה שרה הישישה, כדי למסור לידי הרב את הכסף שאספה. כשראתה אותו, אמרה: "ברוך ה', הגיעה עת נבואתי להתגשם". אמר: "כן, אבל הרב מעכב".

אמרה אל הרב: "גיירהו, כי ברכה בו!" שמע לה וגיירה, ומסר לו רב שילמדו תורה. שנתיים שקד על תלמודו, ועשה חייל. כעבור שנתיים יצא מחוץ לעיר, ומצא אוצר טמון. כד מלא דינרי זהב. נסע לעיר קושטא, ובכסף שמצא פתח בית מסחר לאריגים. פעם מכר לסוחר אלף אמות בד משי, וקיבל מחירם. כעבור שעה החזיר הסוחר את הסחורה, וטען שחסרו בה חמישים אמות. תבע את כספו, וזימן את הגר לדון בפני רבה של קושטא, הגאון הקדוש רבינו אליהו מזרחי צ"ל.

כשהגר נכנס לבית הדין, קם הרב בחרדה וכיבדו כבוד גדול. קרא התובע: "רבי, אדם זה רימני בחמישים אמה בד!" מיד שלח הרב את שוטרי בית הדין לחנותו של התובע, ומצאו בה את האריג שגזר לפני שהחזיר את גליל המשי, חמישים אמה... הבין שהתובע הנו גנב שבה בעילה על גר הצדק. קנסו הרב, ושילחו בניזיפה. הכניס הרב את גר הצדק לחדר פנימי ואמר לו: "רואה אני כתר אורה מתנוסס על ראשך - אמור לי מה מעשיך?" פתח וסיפר כי גר צדק הוא, ומרבה הוא ליתן צדקה, כי כל מעשה גיורו התגלגל בגין צדקתה של אותה אלמנה, ומעשי הצדקה של הקהילה עם ענייה. קרבו הרב וכיבדו לעין כל, והיה לאחד מנכבדי הקהילה, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה וצדקה. הרי לנו משמעותו של "כתר אורה".

והוא הפרוש לברכת הצדיקים ש"עטרותיהם בראשיהם" - כביכול הכתר הוא חלק מראשם, שייך לצדיק במהותו! כי בן תורה - הרי כתר התורה הוא מעצמותו! בעל הצדקה - הצדקה חלק מישותו! ועתה נתבונן, איזה כתר בראשנו? מה גודלו - ומה חוזק קישורו?

(מעיין השבוע)

כשאתה סולח להם, זה לא מצדיק את ההתעללות שלהם. זה רק מונע מההתעללות שלהם להרוס את הלב שלך.

היה זלמן; כל השאך כבר גפסוים...

לא נפסקת כל עוד לא חזרת לנסות.

יום אחד, היהודי הכי עשיר בעיר חלף בכרכרה סמוך לביתנו, וראה אותנו בחוץ יחפים ולבושים בלואי סחבות. הוא הורה לעגלון לעצור, וסימן לנו לגשת. מכיסו שלף מספר שטרות וביקש לתת לאבא. כנראה שהיה מדובר בסכום גדול מאד, שכן כמה חודשים אחר-כך היינו שבעים ומדושנים. היה לנו חלב, גבינות, ביצים, דגים ובשר. הדבר חזר על עצמו במשך מספר שנים. הגביר היהודי דאג להעביר להורינו סכומים לא מבוטלים, בהסתר ובעין יפה. גלגל טובב בעולם ובשנה שבה החליטו הורי לעלות לישראל נפל מנכסיו הגביר היהודי, חלה במחלה קשה ונפטר עני וחסר כל. אבא אמר עליו 'קדיש' שנה שלימה והורה לנו לזכור תמיד את חסדו אתנו. עשרות שנים חלפו. דמותו של האיש כהתה, בניו היגרו לארה"ב והסיפור התמלא אבק. לפני שלוש שנים נכנס לחנותי אברך צעיר וביקש לתקן שני זוגות מכנסיים. תוך כדי דיבור הציג את עצמו בשם שמעון ג'נח. "קשור לאלברט ג'נח ז"ל?" שאלתי. "כן, נכד שלו", השיב האברך. "לא זכיתי להכיר את סבא ז"ל אבל שמענו עליו רבות...". התרגשתי עד דמעות והתעניינתי במצבו של האברך היקר. נודע לי מדבריו שיש לו שבעה ילדים, והם מסתפקים במלגה צנועה של אברך. עיניו של החייט מלאו אור ודמעות. סגירת המעגל היתה מרגשת וחוב עצום של הכרת הטוב זעק מעומק נשמתו. הרבה לא יכול היה לעשות, אבל הכרת הטוב העצומה ליהודי היקר הזה החישה את צעדיו ורעיון איסוף הבקבוקים היווה פתרון מסוים. ומאז קולטת חנותו, באהבה ובחום, שיקים מרשרשים ומלאי בקבוקים מקרקשים אשר ממוינים ביד רחומה בידיו האמונות של החייט דן תמורת סכום גאה שעובר ישירות אל אותו אברך. אלו מעשים פשוטים, של אנשים פשוטים, עם לב טהור ומבקש. להיטיב. וגלגל חוזר בעולם.

בעיירה צפונית קטנה ישב אדון טרבלסי, חייט חביב ומאיר פנים אשר העביר את רוב ימיו בחייטיה שלו. למעט תפילת שחרית ומנחה הוא שם, בין גלילי הבדים למכונת התפירה עם מחט בפיו, חוטים תלויים על דש בגדו והוא מזמזם נעימות ופיוטים. הוא היה בעל המקצוע היחיד בעיירה זו ובישובים סביבה, עובדה שמילאה ידיו בעבודה רבה וגרמה למשכורתו להתנפח. תושבי העיירה היו משתמשים בשירותיו של טרבלסי קשישא ואת מיטב מחלצותיהם היו מפקידים בידיו. טרבלסי חייט ותיק ומנוסה אשר שמעו הולך לפניו והברכה שורה בעמלו. ביום בהיר אחד, ניתן היה להבחין בפינות החנות הקטנה והמלאה בדים ואנשים, ב... שקיות ניילון, שקיות ההולכות ומתגבהות, נערמות בקרקושים של בקבוקי פלסטיק. מדי שבוע היתה החנות מתרוקנת ו-שוב, מתמלאה מחדש, בכל סוגי וגדלי בקבוקי המיחזור, בסוף השבוע היו השקים נערמים לאנדרטה מרשימה, וחוזר חלילה. הרגל תמזה ומזרז בהתחשב בפרנסתו המצויה ברווח של החייט הזקן והמפורסם.

באחד מימי חמישי, פונה אלי טרבלסי קשישא: "אני צריך טובה מיוחדת. הטנדר שלי במוסך ואני זקוק לעזרה. נוכל להעמיס יחד את שקי הבקבוקים לחצר ביתי, אשלם לך במיטב כספיי?" ניסיתי להתחמק באלגנטיות ובעדינות. מיהרתי לשיעור בישיבה ובנוסף סבלתי מפריצת דיסק כך שנימוקים כאלו ואחרים עלו מול עיני נגד הסיוע במיחזור בקבוקי פלסטיק. החייט לא הרפה. הוא הבטיח תשלום והתחנן על נפשו. בסוף, נעתרתי וניצלתי את ההזדמנות לשאול אותו שאלה קשה המסקרנת, ולא רק אותי... אדון טרבלסי סימן לי לשבת על שרפרף עץ ישן: כשהייתי ילד קטן בטוניס, הייתי בן הזקונים למשפחה מאד ענייה, אבא היה חולה, ואמא מטופלת באחד-עשר ילדים, עמוסה בעבודת בישול, כביסות וניקיון. הרעב היה פת לחמנו והעניות התעקשה לשהות קבע. הורי לא פרסמו את עוניים ולא פשטו יד לצדקה. "אוכלים מה שיש" נהג אבא ז"ל לומר.

לחם של קדושים

הסתפקותו במוצט של **הצדיק האדמו"ר רבי שלמה מזוועהיל זצ"ל** היתה מופלאה ולשם דבר. הוא היה מסתפק למאכלו בשיירי לחם יבש שהשאירו על שולחנו ילדים אותם ארז בביתו. פעם ביקר הרבי באחד ממוסדות החינוך שנשא בעול קיומם, וביקש לאכול. חרדו לקראתו והציעו לפניו את מיטב התבשילים, אך הוא סרב, וליקט לעצמו מעט משיירי הלחם שהשאירו ילדי המוסד... תמזה בפניו: "הכיצד? הרי זה לחם יבש!"... פטרם הרבי במנוד ראש: "זה לחם של צאן קדושים..."

(צדיק יסוד עולם)

הנוטל עצה מן הזקנים

בא אדם לפני **הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א** וביקש את עצתו בענין של מסחר. אמר לו רבי חיים: "בדברים אלו הכלל שצריך לשקול הוא, מהו סיכוי הרווח ומה סיכון ההפסד, ואם יש סיכון אין כדאי הדבר. כי למה להיכנס לסיכון? והרי כשאינו נכנס לעסק אינו מפסיד, רק שאינו מרוויח; ואם כן היאך יכנס לדבר שיתכן שיפסיד בו". ומעשה בשני שותפים בארה"ב, האחד חרדי והאחד אינו שומר תורה ומצוות. הציע האחרון לראשון עסק מסוים, והחליטו להציג את הנתונים לפני רבי חיים קניבסקי מבלי להזכיר את שם העסק, השיב רבי חיים: "אין עושים עסקים באוויר...". יצא החרדי מהעסק, ואילו השני מצא שותף אחר, אך העסקה נכשלה והוא הפסיד הון רב. שוב מעשה ביהודי שהיה לו ויכוח עם אשתו: הוא רצה לנסוע למדינה אחרת לצורך פרנסתו, אך היא לא רצתה ועיכבה בעדו. החליטו השניים להיוועץ ולשאול את רבי חיים קניבסקי. השיב להם רבי חיים באמרת חד"ל: "את עשית רצון בעלך, המקום יוציא ממך שני בנים כבבא בן בוטא". הסכימה האישה לרצון בעלה. זוג זה היה נשוי מספר שנים ולא זכו לילדים, ותוך שנה לנסיעתם נולדו להם תאומים!

(דרך שיחה)

"הודו לה' כי טוב"...

פעם בעיצומו של חורף מושלג ביקש **רבי משה לייב מסאסוב מרבי ישראל מפיקוב, (בן הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל)** להלוות אליו במסעו לפדיון שבויים. משהחשיך היום הציעו להם חדר באכסניה שחלונותיו סדוקים והכפור עוטהו סביב. כשהסיקו את התנור, נפלו גלידי הכפור על מיטתם. רבי ישראל, הצטער מאוד. פתח רבי משה לייב מסאסוב ואמר: "ראה, אתה שוכב ומצטמרר, השמיכה קרועה, המזרן עבש, הסופה חודרת והקרר נושר. אבל אילו היית, חלילה, פצוע בצד ימינך, חייב היית לשכב על הצד השני. עכשיו שאינך פצוע, יכול אתה להתהפך מצד לצד. הודו לד' כי טוב... ואילו היית פצוע, חלילה, בשני צדדיך, חייב היית לשכב על הגב בלבד, ואילו היית פצוע גם בגבך..." וכך מנה הרבי מסאסוב הודיה אחר הודיה, עד שקמו שניהם ממטותיהם והחלו לרקוד מרוב שמחה והודיה לד' על כל הטוב!

קבלת תוכחה, כיצד?

רבי בונים מפשיסחא הגיע לרבו 'החוזה מלובלין' **זצ"ל** כשעיניו אדומות מבכי. שאל החוזה לסיבת בכיו. השיב לו רבי בונים: "מאן דהו העליב אותי מאד ועל כן אני בוכה". שאלו החוזה: "ומה היתה תגובתך אליו?" ענה רבי בונים: "נישקת אותו!". לתמיחה החוזה "מי היה האיש?" השיב ר' בונים: "היה זה ספר 'שבט מוסר', **לרבנו אליהו הכהן מאיזמיר**, שדבריו פגעו בעומק לבי ולכן בכיתי. וכשסיימתי ללמוד בו נישקתי, והשבתי למקומי..."